

B İ L İ M S E L A R A Ő T İ R M A Y A Y I N L A R I

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAYINLARI 13

İSLAM MEDENİYETİ TARİHİ

Editör

Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ

Yazarlar

Prof. Dr. Adem APAK

Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN

Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL

Prof. Dr. Cahit KÜLEKÇİ

Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK

Prof. Dr. Lütfi ŞEYBAN

Prof. Dr. M. Hanefi PALABIYIK

Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ

Prof. Dr. Metin YILMAZ

Prof. Dr. Mustafa HİZMETLİ

Prof. Dr. Mustafa KILIÇ

Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN

Doç. Dr. Nurullah YAZAR

Proje Editörü: Prof. Dr. Murat DEMİRKOL

Kapak ve Mizanpaj

FCR

Baskı ve Cilt

NY Matbaacılık Yayıncılık Kağıtçılık Tic. ve San. Ltd. Şti.

Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 533 591 56 17 (Sertifika No: 50732)

4. Baskı: Ekim 2022 (1.000 adet)

ISBN: 978-605-81272-6-5

FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No:14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA

Tel: (0 312) 310 08 60 - E-mail: fcr@fcr.com.tr

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sertifika no: 13178)

Bu kitaptaki yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarına aittir.

B
BİLAY

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAYINLARI

www.fcr.com.tr fcr@fcr.com.tr

Editör
Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ

İSLAM MEDENİYETİ TARİHİ

B
BİLAY

LİSANS

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
1. BÖLÜM	
MEDENİYET VE İSLAM MEDENİYETİ / Prof. Dr. Adem APAK	11
1. Medeniyetin Mahiyeti.....	13
2. İslam Medeniyetinin Unsurları	16
2. BÖLÜM	
YÖNETİM/ Prof. Dr. Mustafa KILIÇ	35
1. Hilafet	37
2. Vezaret.....	43
3. Kitabet.....	45
4. Hicabet.....	46
5. Divanlar	47
6. Saraylar	51
3. BÖLÜM	
HİZMET SEKTÖRÜ / Prof. Dr. Metin YILMAZ	55
1. Adliye	57
2. Ekonomi	61
3. Sağlık.....	66
4. Ordu.....	71
5. Hisbe	74
6. Berid.....	82
7. Hapishane.....	88
4. BÖLÜM	
EĞİTİM / Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN	93
1. Eğitim ve Öğretim.....	95
2. Dinî ve Mesleki Eğitim	98
3. Eğitim Kurumları.....	99
4. Eğitim Yönetimi	107
5. BÖLÜM	
TOPLUM / Prof. Dr. Cahit KÜLEKÇİ	111
1. Sosyal Hayat.....	113
2. Gayrimüslimler	119
3. Günlük Yaşam	120

4. Köy ve Şehirler	123
5. Geçim Kaynakları.....	126

6. BÖLÜM

SOSYAL BİLİMLER / Prof. Dr. Mustafa HİZMETLİ	131
1. Dinî İlimler.....	133
2. Beşerî Bilimler	142

7. BÖLÜM

FEN BİLİMLERİ / Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK	157
1. Astronomi.....	160
2. Matematik.....	164
3. Tıp	167
4. Kimya	170
5. Diğer Fen Bilimleri	171

8. BÖLÜM

SANAT MİMARİ / Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU	175
1. Mimari ve Şehircilik.....	177
2. Bahçecilik	193
3. Güzel Sanatlar	195
4. Endüstriyel El Sanatları	218

9. BÖLÜM

AVRUPA'YA TESİR / Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN.....	225
1. Sicilya ve İtalya	227
2. Endülüs ve Fransa.....	228
3. Haçlı Seferleri.....	229
4. Batı'da Etki Alanları	230

10. BÖLÜM

SİCİLYA İSLAM MEDENİYETİ / Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ.....	237
1. Sicilya'nın Fethi	239
2. Normanlar Dönemi	240
3. Sicilya İslam Medeniyetinin Batı'ya Tesiri	241

11. BÖLÜM

ENDÜLÜS İSLAM MEDENİYETİ / Prof. Dr. Lütfi ŞEYBAN	255
1. İdari ve Sosyo-Kültürel Değişim.....	259
2. Convivencia (Barış İçinde Birlikte Yaşama).....	260
3. Gündelik Hayat	264
4. Bilim	266
5. Teknik	267
6. Endüstri	267

7. Tarım.....	268
8. Kültür.....	269
9. Eğitim-Öğretim.....	271
10. Batı'ya Etki.....	277

12. BÖLÜM

SELÇUKLU MEDENİYETİ / Doç. Dr. Nurullah YAZAR.....	283
1. İdari Teşkilat.....	285
1.1. Hükümdarlık Alametleri.....	288
1.2. Merkez.....	292
1.3. Eyalet.....	292
2. Askerî Teşkilat.....	295
3. Adli Yapı.....	298
4. İktisadi Yapı.....	299
5. Sosyal Hayat.....	301
6. İlim ve Kültür.....	303
7. Sanat ve Mimari.....	305

13. BÖLÜM

OSMANLI MEDENİYETİ / Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL.....	309
1. İdari Teşkilat.....	311
2. Askerî Teşkilat.....	313
3. Adli Yapı.....	317
4. İktisadi Yapı.....	318
5. Sosyal Hayat.....	319
6. İlim ve Kültür.....	321
7. Sanat ve Mimari.....	328

14. BÖLÜM

DOĞU-İSLAM MEDENİYETİ / Prof. Dr. M. Hanefi PALABIYIK.....	331
1. İslamiyet Hindistan'da.....	333
2. İslam Kültür ve Medeniyeti.....	334
3. Gazneliler (955-1186).....	335
4. Delhi Türk Sultanlıkları (1206-1526).....	339
5. Bâbürlüler (1526-1858).....	341
6. Timurlular (1370-1507).....	344
7. Safeviler (1501-1736).....	347

KAYNAKÇA.....	355
----------------------	------------

DİZİN.....	363
-------------------	------------

ÖN SÖZ

Batılı bilim adamlarının da kabullendiği bir gerçeklik var ki o da şudur; VII. Yüzyılda dünya gündemine giren İslam olgusunu ve onun ürettiği medeniyeti tarihten çıkardığımız zaman bu günkü Batı medeniyeti ve onun tetiklediği son yüzyıldaki teknolojik gelişmelerin hepsi göçer. Yani dünya bu günkü yaşam konforuna ve ilerlemesine ulaşmışsa bunu biraz da İslam medeniyetine borçludur.

Tabii ki bu anlayış; Müslümanların her şeyi sıfırdan ürettiği anlamına da gelmemektedir. Müslümanlar o günkü dünya için tam bir paratoner görevi yapmışlar ve eski uygarlıklardan aldıkları bilgi ve teknolojileri geliştirip insanlığın hizmetine sunmuşlardır. İslam Medeniyetinin zirve yaptığı X. Yüzyıldan itibaren bu durum aynen bu şekilde gerçekleşmiştir.

Bize düşen geçmişteki başarıların ve medeniyet pırıltılarının hatırlanmasıyla kalmadan insanlığı daha iyi bir hayata vesile kılacak çalışmalarla uğraşmaktır. Bu sebeple de eskilerin örneklikleri bize yol gösterecektir ve ayrıca vefa da onları hatırlatmayı gerekli kılmaktadır.

İlahiyat Fakülteleri ve Tarih bölümlerinin Ortaçağ bölümlerinde okutulan “İslam Medeniyeti Tarihi” adlı tek dönemlik derste okutulmak üzere hazırlattığımız bu kitabı “ders notları” formatında oluşturduk. Dipnotlar kullanmadan, çok ağır akademik üsluba kaçmadan ancak her üniteyi ünite başlığı alanında uzman bir hocamıza ısmarlayarak bu hale getirdik.

Hayırlı olması dileğiyle...

Editör
Mehmet Azimli *

* Prof. Dr., Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi